

BELGISCHE SENAAT**SENAT DE BELGIQUE**

ZITTING 1980-1981

SESSION DE 1980-1981

8 APRIL 1981

8 AVRIL 1981

**Voorstel van wet tot wijziging van artikel 40
van de gemeentekieswet****Proposition de loi modifiant l'article 40
de la loi électorale communale**

(Ingediend door de heren Paque en Donnay)

(Déposée par MM. Paque et Donnay)

TOELICHTING

DEVELOPPEMENTS

Artikel 40 van de gemeentekieswet biedt de mogelijkheid een geldige stem uit te brengen, hetzij door bovenaan op de lijst te stemmen, hetzij door de voorkeur te geven aan een of meer kandidaten van een zelfde lijst.

Deze tweede manier van stemmen (onvolledig stembiljet) heeft wel het voordeel dat de kiezer persoonlijker kan stemmen en kandidaten kan begunstigen die hem het beste in staat schijnen te zijn om lokale belangen te behartigen, maar zet sinds de samenvoeging van de gemeenten de deur open voor excessen die sommige kandidaten kunnen benadelen en verhinderen dat elk van de vroegere gemeenten een billijke vertegenwoordiging krijgt in de gemeenteraad van de nieuwe bestuurs eenheid.

Wat is immers gebleken bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1976 en wat zullen wij vermoedelijk nog beleven bij de eerstvolgende verkiezingen, in 1982 ?

Hoewel bij het samenstellen van de lijsten akkoorden waren gesloten om een vertegenwoordiging van de vroegere gemeenten te waarborgen (vertegenwoordiging op basis van het bevolkingscijfer of van het aantal verkozenen vóór de samenvoeging), werd de kiezer gemanipuleerd om hem te doen stemmen op de kandidaten van een vroegere gemeente met het doel de orde van voordracht te wijzigen en de vertegenwoordiging van die vroegere gemeente te versterken ten nadele van de andere deelgemeenten.

L'article 40 de la loi électorale communale donne la possibilité à l'électeur d'émettre un vote valable, soit par un vote en tête de liste, soit en donnant sa préférence à un ou plusieurs candidats d'une même liste.

Si cette seconde façon de voter (bulletin incomplet) présente l'avantage de permettre à l'électeur de personnaliser son vote et de favoriser des candidats qui lui paraissent les mieux à même de défendre des intérêts locaux, elle ouvre par contre et depuis la fusion des communes la porte à des excès susceptibles de désavantager certains candidats et d'empêcher la représentation équitable de chacune des anciennes communes au sein du conseil communal de la nouvelle entité.

Qu'a-t-on pu constater à l'occasion des élections communales de 1976 et que pourrait-on encore constater lors des prochaines élections en 1982 ?

Nonobstant les accords préalables intervenus lors de l'établissement des listes en vue de garantir une représentation des anciennes communes (représentation basée sur le chiffre de leur population ou de leur force électorale avant fusion), on assista à une manipulation de l'électeur en vue de l'amener à voter pour les candidats d'une ancienne commune dans le but de modifier l'ordre de présentation et de renforcer la représentation de telle ancienne commune au détriment des autres constituant la nouvelle entité.

Dit systeem — soms handig in elkaar gezet — heeft tot gevolg gehad dat de democratische stembusakkoorden mislukten en dat in vele gevallen een groot aantal kandidaten die theoretisch een gunstige plaats hadden op de lijst, uitvielen, en dat het zelfs zo ver kwam dat een of meer van de vroegere gemeenten geen enkele vertegenwoordiger meer hadden in de gemeenteraad van de nieuwe bestuursseenheid.

Dergelijke toestanden zijn zeker niet geschikt om de belangstelling van de burger voor de openbare zaak op te wekken. Zij zullen integendeel de onverschilligheid van de kiezer nog vergroten en betekenen een gevaar voor de democratie.

Na de gemeenteraadsverkiezingen van 1976 werd een studie gemaakt waaruit duidelijk blijkt welke gevaren verbonden kunnen zijn aan een verkeerd gebruik van de mogelijkheden die artikel 40 in zijn huidige vorm biedt.

Moeten wij herinneren aan een voorbeeld uit die studie : in een gemeente met 35 raadsleden behaalde een van de vroegere gemeenten door het spel van de voorkeurstemmen 18 van de 20 zetels op de meerderheidslijst.

Men heeft het meegemaakt hoe de kleine gemeenten door de grote bestuursseenheid werden verpletterd en dit zal zich zeker weer voordoen bij toekomstige verkiezingen.

Daarom zou het gewenst zijn artikel 40 van de gemeentekieswet te wijzigen door de mogelijkheden van stemming te beperken tot :

- a) een stem bovenaan op de lijst;
- b) een stem ten gunste van een enkele kandidaat van een lijst.

**

VOORSTEL VAN WET

ENIG ARTIKEL

Artikel 40 van de gemeentekieswet wordt vervangen als volgt :

« Wil de kiezer zijn stem geven aan een van de voorgedragen lijsten en kan hij zich verenigen met de volgorde waarin de kandidaten op de lijst voorkomen, dan brengt hij zijn stem uit in het stembak bovenaan op die lijst.

Wil hij die orde wijzigen, dan brengt hij een naamstem uit in het stembak naast de naam van de kandidaat van die lijst aan wie hij de voorkeur wenst te geven. »

Cette procédure — parfois même savamment mise en place — a eu pour conséquence de faire échec aux accords démocratiquement arrêtés avant le scrutin et, dans de nombreux cas, d'écarter un nombre important de candidats théoriquement placés en ordre utile sur la liste, voire même d'aboutir à ce qu'une ou plusieurs anciennes communes n'aient plus eu un seul représentant au sein du conseil communal de la nouvelle entité.

De telles situations ne sont sûrement pas de nature à ranimer l'intérêt que le citoyen porte à la chose publique. Elles sont, au contraire, de nature à accentuer le désintéressement de l'électeur et constituent un danger pour la démocratie.

Une étude menée au lendemain des élections communales de 1976 a clairement mis en évidence les dangers auxquels pouvait conduire une utilisation abusive des possibilités que donne l'article 40 dans sa rédaction actuelle.

Faut-il rappeler l'exemple cité dans cette étude où, dans un conseil communal composé de 35 membres, une des anciennes communes a obtenu par le jeu des votes préférentiels 18 des 20 sièges de la liste majoritaire.

On a assisté à l'écrasement des petites communes par la grosse entité et cet état de chose ne manquera pas de se représenter à l'occasion des futurs scrutins.

C'est pourquoi il serait opportun de modifier l'article 40 du Code électoral communal en limitant les possibilités de vote :

- a) au vote en tête de liste;
- b) au vote en faveur d'un seul candidat d'une liste.

G. PAQUE.

**

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE UNIQUE

L'article 40 de la loi électorale communale est remplacé par les dispositions suivantes :

« Si l'électeur veut se prononcer en faveur d'une des listes présentées et s'il adhère à l'ordre de présentation des candidats de cette liste, il marque son vote dans la case placée en tête de celle-ci.

S'il veut modifier cet ordre, il marque un vote nominatif dans la case placée à côté du nom de celui des candidats de cette liste à qui il entend donner par préférence son suffrage. »

G. PAQUE.
F. DONNAY.